

## **ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА**

**Наталія Василівна ВАНДА,**

канд. психол. наук,  
доцент кафедри психології та  
соціально-гуманітарних дисциплін  
Державного університету  
інфраструктури та технологій  
<https://orcid.org/0009-0005-3087-0933>

### **FORMATION INFORMATION CULTURE OF SOCIETY**

*Information culture is a systematized set of knowledge, abilities, skills aimed at meeting information needs that arise during educational, scientific, cognitive and other types of activities. The need for the formation of information culture is determined by the fact that the information provision of activities of all types and levels is changing, the information infrastructure is expanding, and the network of information bases of knowledge, electronic educational and scientific communications is expanding.*

РФ продовжує проводити спеціальні інформаційні операції по всій території України, використовуючи найрізноманітніші канали, зокрема незаборонені медіа-ресурси та соціальні мережі. При цьому головні зусилля спрямовуються на дискредитацію керівництва України, української армії, зовнішньополітичного курсу держави, відновлення української влади на звільнених територіях, роботи з внутрішньо переміщеними особами, триваючого процесу реформування країни [5].

Дані обставини зумовляють необхідність активізації критичного мислення громадян, становлення захисного механізму до значного впливу засобів масової комунікації, які, з одного боку, забезпечують населення інформацією, а з іншого — стають могутнім засобом ворожої пропаганди. Тому сучасна людина повинна уміти правильно використовувати інформаційні ресурси суспільства, що забезпечується формуванням інформаційної культури та грамотності громадян. Особливо актуальним це питання є для молоді через масштаб інформатизації даної вікової групи.

Під терміном інформаційні ресурси ми розуміємо наявні запаси інформації, зафіксованої на якому-небудь носіїві та придатної для збереження та використання. Інформаційні ресурси є продуктом інтелектуальної діяльності суспільства і розглядаються в даний час як стратегічний ресурс розвитку нашої країни, який за значущістю не поступається іншим — фінансовим, сировинним, військовим [1].

Інформаційний простір визначається як такий (територія — країна, регіон, галузь науки або професійної діяльності), де існує і оновлюється інформація. Головною метою створення комфортного інформаційного простору визначено забезпечення доступу користувача до необхідних йому документів, незалежно від того, в якому вигляді вони представлені і в якому місці зберігаються.

Під інформаційним середовищем ми розуміємо сукупність технічних і програмних засобів зберігання, обробки та передачі інформації, а також політичні, економічні та культурні умови реалізації процесів інформатизації. Сучасна людина повинна володіти пошуковими вміннями для правильного використання інформаційних ресурсів та орієнтації в інформаційному просторі.

Інформаційні потреби визначаються як різновид нематеріальних потреб. Це потреба в інформації, яка необхідна для розв'язання конкретної задачі або досягнення визначеної мети. В умовах інформатизації сучасного суспільства та використання методів інформаційної війни особливої актуальності набуває формування інформаційної культури особи [1].

Інформаційна культура — це систематизована сукупність знань, умінь, навичок, направлених на задоволення інформаційних потреб, які виникають під час навчальної, наукової, пізнавальної та інших видів діяльності. Досягнення мети формування інформаційної культури здійснюється у процесі вирішення наступних завдань:

- вивчення різноманітних джерел інформації;
- опанування способів аналітико-синтетичної переробки отриманої інформації, прийомів і засобів самостійного ведення пошуку інформації відповідно до завдань;
- вивчення та застосування можливостей новітніх інформаційних технологій тощо [5].

Найбільший обсяг знань, пов'язаних зі сферою інформаційної культури, припадає на вивчення різноманітних джерел інформації, а найбільший обсяг умінь — на опанування способів аналітико-синтетичної переробки інформації, зокрема формування критичного мислення [2,3].

Пріоритетним завданням є формування інформаційної культури сучасної людини як основної складової загальної культури. Проблема формування інформаційної культури громадян набуває особливої значущості в умовах інформатизації суспільства та застосування інформаційних операцій. Організаційно-психологічними умовами формування інформаційної культури ми вважаємо такі:

- цілісність, неперервність і системність розвитку інформаційної культури;
- побудова змісту та структури навчально-виховного процесу відповідно до завдань і основних компонентів інформаційної культури;
- організація інформаційного середовища, що стимулює до критичного сприймання інформації та творчої інформаційної діяльності;
- формування відповідального ставлення до поширення інформації;
- залучення громадян до інтенсивної інформаційної діяльності та створення професійно значущих інформаційних продуктів у процесі вивчення різних видів діяльності.

Специфічними якостями, які характеризують рівень інформаційної культури особи, є [2,3]:

- інтерес до сучасних способів інформаційного обміну та пошук нових шляхів інтенсифікації діяльності на інформаційній основі;

- потреба у постійному оновленні знань про можливості застосування інформаційних технологій у професійній діяльності та суспільному середовищі;
- професійна мобільність і адаптивність в інформаційному суспільстві;
- відповідальність при роботі з технічними засобами, інформаційними ресурсами та інформацією,
- поєднання особистої свободи та відповідальності за інформаційну безпеку суспільства;
- узгодженість у постановці та послідовному розв'язанні завдань з використанням засобів інформаційних технологій;
- здатність прийняття нестандартних рішень.

Слід окремо звернути увагу на медіа-культуру як складову інформаційної культури особистості. Індивідуальна медіа-культура - це ступінь обізнаності людини у питаннях мас-медіа, здатність до самостійного критичного аналізу медіа-текстів, а також володіння методами та способами сприймання, засвоєння та використання медіа-продукції. Необхідно зробити наголос на внутрішній активності споживачів продукції мас-медіа, передусім на вмінні вести активну оборону проти потоків засобів масової комунікації. Оскільки від цих потоків неможливо відгородитися, потрібно навчитися їх не просто споживати, але фільтрувати та осмислювати [4].

Необхідність формування інформаційної культури зумовлена тим, що змінюється інформаційне забезпечення діяльності всіх типів і рівнів, розширюється інформаційна інфраструктура, розширюється мережа інформаційних баз знань, електронних освітніх і наукових комунікацій. Перелічені фактори створюють підґрунтя для інформаційно-пропагандистської роботи РФ проти України, спрямованої на проросійськи налаштоване населення. Особливо уваги потребують соціальні мережі, де поширюються проросійські меседжі та дезінформація.

### **Список використаних джерел:**

1. Коломієць А. М. Інформаційна культура вчителя початкових класів: Монографія. Вінниця: ВДПУ, Вид-во „Едельвейс”, 2007. 379 с.
2. Ломачинська І., Ломачинський Б. Роль інформаційної культури у регулюванні соціальних інформаційних систем. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2020. Випуск 29, *Visnuk of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies. Issue 29*, р. 90–97.
3. Ломачинська І., Ломачинський Б. Функціональна спрямованість інформаційної культури. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2020. Випуск 30, *Visnuk of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies. Issue 30*, р. 77–83.
4. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід. Навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2009. 440 с.
5. Морально-психологічне забезпечення у Збройних Силах України : підручник : у 2 ч. Ч. 1. вид. 2-е, перероб. зі змін. та допов. / Н. А. Агаєв, В. Г. Дикун, В. С. Чорний та ін.; за заг. ред. В. В. Стасюка. Бровари : ТОВ 7БЦ, 2020. 754 с.